

Η καλλιέργεια της Φουντουκιάς

Η Φουντουκιά ή λεπτοκαριά (Κυπρ. Λεπτοκαρκά) ανήκει στο γένος *Corylus* (οικ. *Betulaceae*), του οποίου το όνομα προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη 'κόρυς' που σημαίνει κράνος, περικεφαλαία, και προσομοιάζει τον καρπό της φουντουκιάς όταν είναι φρέσκος και περιβάλλεται από ένα προστατευτικό φυλλώδες περίβλημα το οποίο μοιάζει με στρατιωτικό κράνος. Η λέξη φουντούκι έχει τούρκικες ρίζες (*findik*).

Η φουντουκιά είναι ιθαγενές φυτό της Ευρώπης και της Μ. Ασίας. Οι κυριότερες χώρες παραγωγής φουντουκιών στην Ευρώπη είναι η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Ιταλία, η Γαλλία και η Ελλάδα.

Στην Κύπρο η φουντουκιά καλλιεργείται εδώ και πολλά χρόνια, σήμερα όμως λόγω του πολυκερματισμού των αγροτικών τεμαχίων στα ορεινά, καθιστάτε αρκετά υψηλό το κόστος παραγωγής σε σχέση με τα φουντούκια εισαγωγής με αποτέλεσμα να είναι σχετικά δύσκολη η διάθεση κυπριακού φουντουκιού στην αγορά.

Η παραδοσιακή περιοχή φύτευσης φουντουκιών στην Κύπρο είναι η **Πιτσιλιά**.

Στοιχεία για την καλλιέργεια της φουντουκιάς

Φύτευση: Η φουντουκιά φυτεύεται σε τετράγωνα, σε παραλληλόγραμμα, σε γραμμές ή σε ισόπλευρα τρίγωνα. Οι αποστάσεις φυτεύσεως συνήθως είναι 5Χ6 μέτρα στην περίπτωση που οι φουντουκιές θα καλλιεργηθούν με τη μορφή δέντρων ή 7Χ8 στην περίπτωση που θα καλλιεργηθούν σαν θάμνοι. Τα φυτά συνήθως φυτεύονται από τον Νοέμβριο μέχρι τον Μάρτιο, πριν από το φούσκωμα των οφθαλμών.

Εφόσον επιθυμούμε να καλλιεργήσουμε τις φουντουκιές σε θαμνώδη μορφή, φυτεύουμε 4-5 δενδρύλλια μαζί στον ίδιο λάκκο φυτεύσεως, ενώ αν θέλουμε τη δενδρώδη μορφή φυτεύουμε σε κάθε λάκκο ένα δέντρο μόνο του. Για να υπάρχει καλή επικονίαση των ανθέων θα πρέπει να φυτεύεται μία σειρά από φυτά της επικονιάστριας ποικιλίας ανά δέκα

σειρές της κύριας ποικιλίας. Η γονιμοποίηση των ανθέων γίνεται περίπου 4-5 μήνες μετά την επικονίαση που γίνεται στα μέσα του χειμώνα.

Λίπανση: Συνήθως γίνεται λίπανση με 10-12 μονάδες αζώτου, 5-6 μονάδες φωσφόρου και 8-9 μονάδες καλίου ανά στρέμμα. Η λίπανση θα πρέπει να γίνεται ανάλογα με την κατάσταση των φυτών από θρεπτικής απόψεως και σύμφωνα με την περιεκτικότητα του εδάφους σε θρεπτικά στοιχεία. Η καλύτερη μέθοδος για τη διάγνωση του επιπέδου θρέψεως των φυτών είναι η μέθοδος της φυλλοδιαγνωστικής.

Οι αυξημένες ποσότητες αζωτούχου λιπάσματος προκαλούν αύξηση του πάχους του κελύφους των φουντουκιών, με αντίστοιχη μείωση του ποσοστού της ψίχας τους. Επίσης πρέπει να προσέξει κανείς ώστε να μην υπάρξει τροφопενία σιδήρου και βορίου, επειδή ειδικά η έλλειψη βορίου προκαλεί αυξημένη αναλογία φουντουκιών χωρίς σπέρμα.

Άρδευση: Σε περιοχές με κανονικές βροχόπτωση είναι πάνω από 700 χιλιοστά και εφόσον είναι κανονικά κατανεμημένη στον χρόνο, δεν απαιτείται άρδευση. Όμως, σε περιπτώσεις παρατεταμένης ξηρασίας η άρδευση βοηθά πολύ τα φυτά να δώσουν καλή παραγωγή. Η άρδευση της φουντουκιάς ειδικά στους φουντουκέωνες μικρής ηλικίας είναι απαραίτητη εργασία, επειδή ευνοείται η αύξηση των φυτών σε ύψος αλλά και σε διάμετρο των βλαστών.

Κλάδεμα: Διακρίνεται σε κλάδεμα μόρφωσης και σε κλάδεμα καρποφορίας. Το κλάδεμα μόρφωσης έχει ως στόχο τη δημιουργία του σχήματος που θέλουμε να δώσουμε στο φυτό. Στην περίπτωση που θα καλλιεργηθεί σε θαμνώδη μορφή διατηρούνται 3-6 σκελετικοί βλαστοί, ενώ στην περίπτωση της δενδρώδους μορφής το επικρατέστερο σχήμα είναι το κυπελλοειδές. Το κλάδεμα καρποφορίας γίνεται κάθε χρόνο. Με το κλάδεμα αυτό απομακρύνονται τα ξηρά βλαστάρια.

Πολλαπλασιασμός: Η φουντουκιά δεν μπορεί να αναπαραχθεί πιστά με τους σπόρους και γι' αυτό κατάλληλη μέθοδος πολλαπλασιασμού είναι με παραφυάδες, με καταβολάδες, αλλά και με φυλλοφόρα ή ξυλοποιημένα μοσχεύματα ή με εμβολιασμό σποροφύτων. Ο πολλαπλασιασμός της φουντουκιάς με σπόρο δεν συνιστάται επειδή τα δέντρα που θα προέλθουν αργούν να μπουν σε καρποφορία (8-10 χρόνια) και επειδή η φουντουκιά είναι αυτόσπειρο φυτό, δεν δίνουν την ίδια ποικιλία με εκείνη από την οποία προήλθαν. Τα φυλλοφόρα μοσχεύματα δίνουν καλύτερα αποτελέσματα όταν λαμβάνονται από τα μέσα Απριλίου έως τα μέσα Μαΐου. Με τη μέθοδο του εμβολιασμού χρησιμοποιείται κυρίως ο σχιστός, ο αγγλικός και ο πλευρικός. Ο εμβολιασμός της φουντουκιάς είναι πολύ δύσκολος. Το υποκείμενο, αλλά και το φυτό από το οποίο λαμβάνουμε το εμβόλιο, θα πρέπει να είναι σε πλήρη λήθαργο.

Η μέθοδος με παραφυάδες χρησιμοποιείται σε πολλές περιπτώσεις. Οι παραφυάδες αποσπώνται από το φυτό και μεταφυτεύονται στην οριστική τους θέση.

Με καταβολάδες. Όπως γίνεται στο αμπέλι, δηλαδή γυρίζει ο παραγωγός έναν βλαστό στο έδαφος και στο σημείο επαφής με το χώμα βγάζει ρίζες. Στη συνέχεια αποκόπτεται και έτσι δημιουργείται ένα νέο φυτό.

Ποικιλίες: Οι κύριες ποικιλίες καλλιέργειας φουντουκιών στην Κύπρο είναι τα **“Ντόπια”** ή **“Μακρουλά”** και τα **“Περατικά”**. Τα φουντούκια στην ποικιλία **“Ντόπια”** είναι πεπλατυσμένα με το μήκος τους να είναι μεγαλύτερο του πλάτους τους. Στα **“Περατικά”** ο καρπός είναι πιο μικρός και σχεδόν σφαιρικός. Τα δέντρα της ποικιλίας **“Ντόπια”** φτάνουν σε μεγαλύτερο μέγεθος, είναι πιο ζωντανά και με πιο μεγάλα φύλλα, ενώ η ποικιλία **“Περατικά”** αντιπροσωπεύεται από πιο μικρά δέντρα αλλά με μεγαλύτερη παραγωγή καρπού.

Εχθροί και ασθένειες: Στους κύριους εχθρούς της φουντουκιάς συγκαταλέγονται ο **Βαλανίνος (*Curculio obtusus*)** _κολεόπτερο, το **άκαρι (*Eriophyes avellanae*)** το οποίο προκαλεί παραμόρφωση των οφθαλμών με αποτέλεσμα οι οφθαλμοί να φαίνονται σαν “κόμβοι”, το **άκαρι (*Phytocoptella avellanae*)**, οι **αλευρώδεις (*Trialeurides sp.*)** και οι **αφίδες (*Macrosiphum sp.*)**

Στην Κύπρο ο μεγαλύτερος εχθρός της φουντουκιάς είναι ο Αρουραίος (ποντίκα) και όταν δεν αντιμετωπιστεί έγκαιρα προκαλεί ζημιές στον φλοιό και στους καρπούς των δέντρων φουντουκιάς.

Οι κύριες ασθένειες της φουντουκιάς είναι η προσβολή από το **μύκητα (*Anisogramma anomala*)** ο οποίος προσβάλει πολλές φορές νεαρούς βλαστούς και προκαλεί ακόμη και ξήρανση στα νεαρά δενδρύλλια φουντουκιάς και το **βακτήριο (*Xanthomonas corylla*)** το οποίο πάλι μπορεί να προκαλέσει ξήρανση σε νεαρά δενδρύλλια.

Τα ακάρεα στη φουντουκιά καταπολεμούνται σε πρόγραμμα ψεκασμών με το βρέξιμο θειάφι **Kumulus 80WG**, ο βαλάνινος με τα εντομοκτόνα **Cyren 48 EC** και **Fastac 10 SC**, οι αλευρώδεις και οι αφίδες με το εντομοκτόνο **Warrant 200 SL**.

Η ποντίκα καταπολεμάτε με το τρωκτικοκτόνο **Storm Wax Block Bait** .

Ο μύκητας *Anisogramma anomala*, και το βακτήριο *Xanthomonas corylla*, καταπολεμούνται με τη χρήση χαλκούχων σκευασμάτων καθώς και τη χρησιμοποίηση πολλαπλασιαστικού υλικού από απαλλαγμένα μητρικά δέντρα.